

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide Tallinnas, teisipäeval, 22. juulil 1924 Nr. 28 (72)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Eesti nahatööstus

R. Renning: Eesti-Vene kaubandus

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated.

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Heinrich Lanz Mannheim

Tallinna

Idaosakond, harubüroo: Harju t. 29, kõnetr. 4-87.

Telegramm aadress: „Lanzosten“ Tallinn.

Paigalseisvad lokomobiilid:

Kõige tegevusolstarbete jaoks 7-st kuni 650 hobusejõuliseni, sisseseatud igasugu küttaaine, nagu kivisõe, puu, kändude, saepuru, turba ja õlide tarvitamiseks.

Veetavad lokomobiilid:

Väljatõmmatavate ja lokomotiivkateldegaga.

Isesõitjad:

Kõige parem ehitusviis, igas suuruses.

Traktorid:

bensiin ja bensooli küttega, mitmesahaliste atrade ja veovankrite vedamiseks. kui ka teiste masinate käimapanemise jaoks

Põllumajandusmootorid:

Kõlbmata ja turbamaa puhastamiseks ja harimiseks.

Mootor-peksugarnituurid:

mootor-peksumasina järgmises koosseisus:

vabr. märk	N 27 F	tarvitab	8-10	hob.-jõudu	trummilaius	36"
"	"	N 26 S	"	5	"	32"
"	"	N 54 SED	"	3	"	22"

raskeõli mootorid, naftaga ja petroleumiga kõõtavad: "Bulldog" 12 h. j. „Mops“ 8 h. j. „Sulvia“ 4-6 h. j.

Gööpel-peksumasina:

mitmesugustes suurustes hammasrattaga ja rihtmaga ümberaetavad.

Kroov- ja lihtveskid:

hekslihasinad ja nairelõikajad.

Koorelahutajad:

Kõige väiksematest kõige suuremateni.

Lõikusmasinad:

Vilja- ja rohuniitjad, hobuserhad. Kõik masinad on parema ehitusviisi järele valmistatud, soodsad kohalikkudele oludele.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 22. juulil 1924. Nr. 28 (72)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Eesti nahatööstus. R. Renning: Eesti-Vene kaubandus. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas. 21. juulil 1924.

Väljavaated meie kaubandusbilansi alal.

Senini olemas olevate andmete põhjal ei ole veel aeg mingisuguseid järeldusi teha uuemate tollikõrgenduste mõju kohta meie kaubandusbilansi peale. Need andmed ulatavad ainult kuni maini, kus tollikõrgendusi veel ei olnud ehk nad ainult vähemat aega mõjusid. Kuid neist andmetest on küllalt, et selgusele jõuda, missugust mõju avaldas krediidi-kraani kinnikeeramine, ja krediitide kokkutõmbamine, mida tööstuse ja kaubanduse alal vähemalt juba kauemat aega läbi viidakse.

Meie oleme ikka ja alati seda seisukohta kaitsnud, et laenude kasvamine Eesti Pangas ja sellega kaasas käiv valuutatagavarade kahanemine kõige tähtsamaks otsekoheseks põhjuseks on, miks me kaubandusbilans nii suurel määral passiivne on, ja et selle passiviteedi vastu mitte otsekoheste sisseveo-keelude ja muude sarnaste abinõudega võidelda ei tule, vaid et kõige paremaks abinõuks selle nähtuse vastu võitlemise alal on krediidipoliitika muutmine Eesti Panga poolt, ilma milleta igasugused palliatiiv-abinõud täiesti mõjuta jäävad. Seda tõendavad täiel määral andmed meie väliskaubanduse kohta viimase viie kuu eest.

Rühmade järele kokkuvõetult oli Eesti väliskaubandus, võrreldes läinud inflatsiooniga, aasta viie kuuga, nagu alamal: (vaata lhk. nr. 516).

Sissevedu näitab väljaveoga võrreldes küll isegi teatud suurenemist, kuid selle

suurenemise põhjusi jälgides tuleme õige huvitavale otsusele. Nimelt on ta täiel määral suurest sisseveo-kasvamisest tera ja jahvatatud vilja ning seemnete alal. Sisseveo kasvamine nendes kahes rühmas üksi teeb välja 633 milj. marka. Teiste sõnadega — kui need kaks ala mitte ei oleks kasvanud, siis oleks meie sissevedu käesoleval aastal enam kui pool miljardi marka eelmise aasta sisseveost vähem olnud. Vilja ja seemnete sissevedu oli aga tingitud kehvast põllusaagist, ning seda sissevedu finanseeris olude sunnil suurel viisil vabariigi valitsus Eesti Panga kaudu. Peaaegu kõikidel muudel aladel näitab sissevedu järsku vähenemist. Üksi kala ja kalakauba (heeringad!) ning muude maitse- ja toiduainete rühmad (suhkur, veinid jne.) on kahanenud enam kui 10) milj. võrra ehk enam kui üks kuuendik.

Palju suurem on kahanemine neil aladel, mis mineval aastal just kõige raskemini mere väliskaubanduse bilansi koormasid. Tekstiiltööstuse saaduste sissevedu on vähenenud 133.2 milj. mga võrra ehk $\frac{1}{4}$, ühe kolmandiku võrra on vähenenud metallide sissevedu, võrdselt sama palju metallkaupade sissevedu. Põllutööstuse saaduste sissevedu on vaevalt veerand eelmise aasta sisseveost, ning muude masinate ja veo-abinõude sissevedu on poole vähemaks jäänud. Kogu nimestikus on tõusnud ainult tekstiil- tooresainete sissevedu, millele ka tekstiiltööstuse saaduste väljaveo kasvamine vastab, sõe sissevedu (halb tunnistus põlevkivi edust!) ja väetisainete ja keemiakaupade sissevedu.

	Sissevedu			Väljavedu		
	1924. a.	1923. a.	+ -	1924. a.	1923. a.	+ -
1. Tera- ja jahv. vili, kartul, loomatoit	951,1	430,0	+ 521,1	35,8	22,0	+ 13,8
2. Toiduained - karjasaadused	3,4	2,4	+ 1,0	161,5	198,5	- 37,0
3. Kala ja kalakaup	51,7	82,0	- 30,3	0,5	1,0	- 0,5
4. Muud toidu- ja maitseained, pliiritus ja joogid	431,0	505,7	- 74,7	16,2	54,2	- 38,0
5. Elusloomad ja linnud	-	2,1	- 2,1	22,9	53,3	- 30,4
6. Nahk, nahkaup ja muud loomasaadused	71,8	72,1	- 0,3	71,2	35,6	+ 35,6
7. Seemned ja elustaimed	123,2	11,7	+ 111,5	5,6	8,7	- 3,1
8. Puu ja puutööstussaadused	17,2	20,0	- 2,8	474,2	258,8	+ 215,4
9. Paber, paberikaup ja trükitööd	44,7	67,4	- 22,7	224,7	188,8	+ 35,9
10. Puuvill, lina ja muud kiuained	362,3	294,0	+ 68,3	982,3	862,2	+ 120,1
11. Tekstiiltööstuse saadused	305,5	438,7	- 133,2	511,8	441,9	+ 69,9
12. Metallid	79,7	114,4	- 34,7	19,8	27,0	- 7,2
13. Metallkaubad	156,1	225,8	- 69,7	2,7	1,5	+ 1,2
14. Põllutööstusmasinad ja -riistad	46,9	233,7	- 186,8	1,6	1,6	-
15. Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	236,3	410,0	- 173,7	14,7	5,7	+ 9,0
16. Instrumendid, aparaadid, laske-riistad	34,4	45,7	- 11,3	0,4	3,6	- 3,2
17. Kivid, mullad ja nende saadused	48,1	66,3	- 18,2	37,8	19,5	+ 18,3
18. Kivisüsi, koks, põlevkivi	133,1	100,9	+ 32,2	21,6	0,5	+ 21,1
19. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	146,4	156,7	- 10,3	0,6	0,8	- 0,2
20. Väetisained	64,9	20,6	+ 44,3	-	-	-
21. Keemiaained, värvid, apteegikaup	156,1	100,1	+ 56,0	30,4	11,1	+ 19,3
22. Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatud kaubad	36,7	26,8	+ 8,9	0,1	0,6	- 0,5
K o k k u	3501,1	3428,0	+ 73,0	2658,0	2197,1	+ 439,5

Kapitaal-iseloomuga kaupade sissevedu - rühmad 11 kuni 17 - on läinud aastaga võrreldes vähenenud mitte vähem kui 628 miljoni marga võrra. Kui oleks puudunud suur sisseveo tõus vilja ja seemne alal, seisaks meie kaubandusbilans isegi numbriliselt peaaegu tasakaalus. Annab meile käesolev sügise hea viljasaagi, siis ei pruugi meie sisseveo kärpimiste kavatsusega oma pead murda. Elunõudmised on meie sissevedu juba ise ilma ühegi normeerimise ja kontrollita kärpinud.

Sama laadi mõjusi võib tähele panna ka meie väljaveo alal. Mõnel pool on arvamist avaldatud, et krediidide kärpimine meie väljavedu halvab. Arvud näita-

vad, et just ümberpöörduv väide õige on. Krediidide kärpimine, millele veel marga kursi langemine kaasa aitas, on meie väljavedu suurendanud. Halb põllumajandusline aasta on ka meie karjasaaduste väljavedu loomulikult vähendanud, kuid seda rohkem on tõusnud tooresainete ja vabrikusaaduste väljavedu. Naha- ja nahkkaupade väljavedu on tõusnud kahekordselt, metsasaadusi on ligi 200 milj. eest rohkem välja veetud, paberi, tekstiili ja terve hulga teiste vabrikusaaduste väljavedu näitab samuti tõusu.

Nii näitab statistiline analüüs, et meie kaubandusbilans ennast järjekindlalt parandamise sihis reguleerib, nii et mingisugust

põhjust ei ole niisuguse delikaat-aparaadi, nagu on rahvusvaheline kaubandus, tegevusse väevõimuga vahele segada, olgu keelude, litsentside või mõne muu veel kommunistlisema abinõu tarvitusele võtmise varal.

Tuleb tõsiselt imestada, kuidas niisugused vastutavad asutused, nagu Tallinna börsikomitee, pankade nõukogu ning lõpuks isegi Eesti Panga juhatus sellega valmis saavad, et nad igasuguste reguleerimise, kitsendamise, keelude ja litsentside projektide sepitsemisega oma kallist tööaega viidavad. Just nendest ringkondadest kuuldus sõjaajal, kui meil litsentsi-süsteem, keelud jne. sõja sunnil maksmas olid, et see süsteem meie kaubandusele ja tööstusele hävitav on. Ning nüüd teevad nad projektisid, mis juba pealiskaudsel vaatlusel palju viletsamad ning palju enam spekulatsioonile ning marodöörimisele meelitatavamad on, kui see kord, mis meil veel mõne aasta eest maksis. Ei tahaks kuidagi uskuda, et nende projektide peatartbet selles nähtakse, et teatavatele ringkondadele teenimisvõimalusi soetada, ringkondadele, mis vabas võistluses alla kipuvad jääma.

Sisuliselt nende projektide juure peatama jääda ei pea meie mitte tarvilikuks, sest et see tähendaks ainult nende mõtete lõpmata korutamist, mis 1919–1920. aastast veel kõikidel meeles on. Seda suurema rahuldusega kriipsutame alla, et need projektid ka valitsuses väga vähe vastukõla leiavad ja sellepärast nende elluviimiseks küll väga vähe lootusi peaks olema.

Eesti nahatööstus.

Ülalpool kirjeldatust näeme, et meil pealigal alal nahatööstuses hästi sisse seatud ettevõtteid leidub vast väljaarvatud schevroom-, lakk- ja joonistatud naha valmistamine. Riigi Statistika keskbüroo 1922. a. andmetel oli meil nahavabrikuid ja parkali töökodasid – 74.; saapavabrikuid – 3; kingsepa töökodasid – 277. ja sadulsepa töökodasid 19. Ka usun, et ma ei eksi kui näitan, et meil tegelikult nahatööstuse ettevõtteid 10% võrra rohkem on. Selle näite tõenduseks võiks olla need palved mis mitmelt poolt Kaub.-Tööstusministeeriu-

mile antud uute nahatööstuse ettevõtete sisseseadmiseks.

Suuremad ja tähtsamad ettevõtted nahatööstuse alal asuvad Tallinnas, Tartus ja Rakveres, kuna teistes linnades vähemad, rohkem kohaliku tähtsusega ettevõtted asuvad, nahaparkimise töökojad ehk „parkalid“ mis peaaesjalikult vasika ja lambanahku pargivad, asuvad pea kõik maal ja neid võib igas kihelkonnas leida.

Oma tehnilise sisseseade alal jagunevad ettevõtted tööviisi ja saaduste liikide suhtes väga mitmesse järku: kuid üldiselt võib öelda, et suuremad ja tähtsamad ettevõtted on suutnud endid moodsa ajanõuetele vastava sisseseadega varustada kas kodumaa masinatehastelt ehk jälle väljamaalt sisseseadeid muretsedes. Et enne ilmasõda nahatööstus Eestis väga vähe arenenud oli ja poliitilised muudatused õige palju töölisi laiali paiskasid, siis tundub selle tagajärjel nahatööstuses oskustööliste puudust ja on üheks valusamaks küsimuseks meie nahatööstuses, ning kui meie sotsiaalolud praegusteks jäävad, siis ei või loota, et oskustööliste puudus nahatööstuses nii peakaob, sest igasugused töökaitse- ja töötasu seadused on saavutanud selle tagajärje, et meil nahatööstuse ettevõttes õpilasi enam ei peeta, järjelikult pole ka uusi noori oskustöölisi juure tulemas. Ja kui riik siin ise midagi küsimuse lahendamiseks ette ei võta, siis kestab ka oskustööliste puudus edasi, ehk meie nahatööstus hakkab väljamaa töölisi sisse vedama; ka kaebatakse meie tööstuste poolt, et meie praegune nahatööstuseline tööviljakuse alal ennesõjaaegse ega ka väljamaatööstusega võistelda ei suuda, sellepärast ei saa ka tööstur töölisele suurt palka maksta: praegu kõigub see 4800–6000 mrk. kuus keskmisele töölisele, kuna õppinud töölised kuni 15.000 mrk. kuus teenivad.

Toorenaha parkimiseks tarvisminevad ained, nagu: paju- ja kuusekoored, lubi jne. saadakse kodumaaalt kuna jälle parkimise ekstrakt väljamaalt tuuakse; sama on lugu nahamääretega: looma-, hülge ja hobuse rasva ja munakollase annab koduma: kuna peenema sordi nahkade jaoks väljamaa määrdeõlisid tarvitakse. Siseturg annab ka suurema hulga tooresnahku, kuna väljamaalt jälle suuri tooresnahku talla- ja rihmanahka parkimiseks tuuakse, nii on 1922. a. väljamaalt 1922. a. jooksul 74.855 pd. 47.929.850. mrk. väärtuses sisseveetud; samal ajal saadi aga kodumaaalt tooresnahku umbes 300.000.000. mrk. väärtuses.

Kodumaa nahatööstus valmistab mitmesuguseid nahasorte, nagu: talla-, pastla-, juht-, raag-, platt-, spordi-, kroomtalla-, mööbli-, masinarihma-, portfelli-, kinda-, kasuka- jne. nahkasid; peale nimetatud saadavad veel üksikud vähemad vabrikud turule valmispainatud saapasääri, saapa-pealseid, rangiroome, rinnuseid, hobuseriistade rihmu jne. Peab tähendama, et suur osa vabrikuid on spetsialiseerunud teatava nahasordi väljatöötamiseks ja seda mitte tagajärjeta, nii on näit.: A./S. „Union“ Tallinnas nahavabrik kuulus oma hea tugeva tallanaha alal, I Eesti kroomnahavabrik (Tallinn „Rich. Mayer“), ja A./S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrik“ Tallinnas, kroompealse- ja talla- ning pinsoli nahkade alal, ning Tartu nahavabrikud „Usvansky & pojad ja „Rekand & Kaasik“ pressitud kirjaga mööbli- käekoti- kirjatasku- spordi- ja kroomtalla- ja rihma nahkade alal.

Jalanõude- ja sadulsepatööstusele annab nahaparkimise tööstus kõik lihtsama sordi naha ja esimesed veavad väljamaalt ainult sorte, nagu: lakkschevroo jm. peenemat nahka sisse. Jalanõude tööstus on end ka väga lähedasse ühendusse nahaparkimise tööstusega sobitanud, nii omavad A./S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“ saapavabrik „Estoking“ Tallinnas, kaks suurimat nahaparkimise vabrikut: „Sakala“ Rakveres ja „Eestimaa“ Tallinnas ja A./S. „Union“ saapavabrik „Union“ Tallinnas, suurima tallanahavabriku (end. „Th. A. Grünvaldt“ Tallinnas), säärane lähidane koostöö ei jää mõjuta ka üldise nahatööstuse edenemise ja arenemise peale.

Nahatööstuse saaduste suuremaks turuks on tänini kodumaa olnud ja arvatavasti jääb ka selleks lähemas tulevikus. Umbkaudsete kokkuvõtete järele tarvitakse Eestis ühes aastas ligemale 1.500.000.000 mrk. väärtuses nahka ära (sellest summast on välja jäetud jalanõud, kuna aga hobuseriistad, masinarihmad, sporditarbed, mööbli- ja sõiduriistade katted jm. ülalnimetud summa hulka kuuluvad). Et aga kodumaa nahatööstus veel kõiki sorte ja liike ei valmista ja vaevalt võib loota, et ta seda tegema saab nende sortide ja liikide tarvitamise vähesuse tõttu, siis veetakse väljamaalt puuduvad sordid ja liigid, näit.: on 1922. a. sisse veetud — 115.260.000 mrk. ja 1923. a. — 289.600.000 mrk. väärtuses; samal ajal on aga välja veetud 1922. a. — umbes 64.000.000 mrk. ja 1923. a. — 82.400.000 mrk. eest. Väljaveetud nahk ja

nahakaup on saadetud Venemaale, Läti-, Rootsi, Saksa- ja Inglismaale; viimasel ajal on Venemaa ostjate killast lahkunud ja ostmisest tagasi tõmbunud, kuid selle asemel on leitud Leedu- ja Poola turud, kuhu peasjalikult jalanõusi on saadetud. Olgugi et kodumaa nahatööstus hoogsalt arenenud ja omale turgu võitnud, peab ütleva, et ta täiel määral veel töötada ei saa, milleks väga palju takistusi ja raskusi, üheks suuremaks raskuseks on krediidi puudus, mis end peasjalikult saaduste realiseerimisel nii sisekui ka välisturul tunda annab. Üldise rahaja krediidi puuduse tagajärjel on vabrikud sunnitud kaupmeestele tooteid 3—4 kuulise vekslile peale andma, kuna viimaseid aga diskonteerida ei saa ja ettevõtte portfelli jäävad; kui aga kaupa vekslile peale mitte anda siis tooteid müüa ei saa; sest kaupmehel pole võimalik sularahas maksta, kuna väljamaa tööstus aga nõus on oma kaupa vekslile peale andma. Sama koormavad on ka riigi ja kogukonna maksud, maksud tööliste kinnituse jne. alal. Et naha väljavedu edendada on raha- ja kaubandus-tööstusministeeriumite poolt määrus maksma pandud, mille põhjal eksportööril väljaviidud valmisnaha vastu kuue kuu jooksul lubatakse teatav hulk tooresnahka ilma tollimaksuta sisse tuua ja umbes sarnane määrus tahetakse maksma panna ka jalanõude väljaveo edendamiseks.

Lõpuks peab veel tähendama, et teatavaid lootusi turu leidmiseks väljatöötamiseks olev Eesti-Läti majandusline leping pakub, eriti jalanõude tööstusele, ehk küll nimetatud lepingu sõlmimise küsimuse algpäivil meie nahatöösturid temast suurt ei lootnud; kuid viimasel ajal näib nende ridade vaated muutunud olevat, ning on hakatud juba teatavaid eelsamme astuma ja ettevalmistusi tegema eelseisvaks võistluseks, mis vist küll kerge olema ei saa; sest Läti omab kaunis kõrgel järjel seisva ja kapitaalselt tugeva nahatööstuse, mis meie omale väärioline vastane; kuid tahame loota, et meie töösturi visadus ja tööarmastus mis teda nii mõnestki raskusest üle aidanud, ka siin võidavad ja et meie majanduselu juhtivad asutused oma avitavat kätt ka eeloleva võistluse ajal tagasi ei tõmba.

Jaan Michelson.

Eesti-Vene kaubandus.

R. Renning.

I

Kaubandusel Venemaaga on meie majanduslikes elus suur tähtsus, kuid niihästi äringkondadel kui ka valitsusasutustel puudub kindel vaade selle kohta, missuguses sihis ja kuidas seda kaubandust arendada. Tihti on selles süüdi ka otsekohe tarviliku informatsiooni puudumine.

Selle tagajärjel meil Vene kaubanduse alal mingisugust sihikindlat kaubanduspoliitikat ei ole aetud. Iga uue nähtusega sellel alal olime arvestanud kui faktiga, ilma et aktiivselt oma huvisid kaitsta. Kuigi mõnikord üks ehk teine samm tehti olukorra parandamiseks, nagu mineval aastal Moskva näitusest osavõtmine, siis nõudis see suurt jõupingutust ja ei muutnud meie üldist passiivset meeoleolu. Elu nõudmiste tõttu arenes kaubandus Venemaaga nii kui seda olukord lubas. Sellepärast oleks ajakohane arvustamise alla võtta praegust seisukorda ja katsuda lähemas tulevikus kaubanduspoliitika põhijooni ära märkida.

Statistilised andmed annavad järgmise pildi Vene kaubanduse arenemise üle viimastel aastatel:

	Sissevedu Venemaalt	Väljavedu Venemaale	Üldine läbikäik
1922	82.785.765	1.235.122.560	2.317.913.325
1923	378.050.400	380.948.500	758.998.900
1024	318.462.300	84.226.050	402.688.350

kuni 1. IV.

Need andmed tõendavad eestkätt, et viimaste aastate jooksul meie kaubanduses Venemaaga suured muutused on sündinud. Üldine läbikäik 1923. aastal vähenes eelmise aastaga võrreldes enam kui kolm korda ja sissevedu oli väljaveoga tasakaalus. Põhjuseks oli meie väljaveo langemine 70% võrra. Mineval aastal algas Venemaalt suur sissevedu mis tõusis 1922. aastaga võrreldes 460%. Tänavu aasta andmed esimese kolme kuu kohta näitavad et see arenemine kestab edasi ja väljaveos muudatusi oodata ei ole põhjust. Võib julgelt oletada, et üldine läbikäik kaks korda suurem saab kui mineval aastal *) millest sissevedu osaks tuleb 70-80%. Ühe sõnaga,

*) 1923. aastal oli esimese kolme kuu jooksul sissevedu Venemaalt 45.256.700 m. ja väljavedu 20.475.400 m. kokku 65.752.100 m. ehk 87% aasta läbikäigust.

tuleb arvestada passiivse bilansiga Venemaaga kaubanduses. Venemaa püüab meie turgu ära kasutada oma tooresainete mahutamiseks ja kaitsedes oma tööstust, piirab sissevedu ning ei anna meile võimalust tööstuse saaduseid Vene turule saata. Veel selgema pildi selles suhtes saame, kui tutvuneme andmetega, mis meie Venemaalt sisse veame ja senna välja veame:

	Sissevedu	1922	1923	1624 (3 k.)
Toidu- ja maitseaineid. . .	333.000	390.833.490	255.624.640	
Elustaimed ja seemed . .	-	175.260	39.055.830	
Puu- ja puutööstuse saadust	18.591.000	2.314.140	1.257.260	
Põlevkivi, söed, õlid, rasvad jne. . . .	54.207.120	44.931.950	22.314.110	
Teised kaubad	9.654.645	20.795.560	210.460	

Nendest andmetest on näha, et toidu- ja maitseainete*) sissevedu on arenemise käigul ja võib oletada, et käesoleva aasta lõpul üldsumma saab kaks korda suurem kui mineval aastal. Eriainetest 1924 esimesel veerandil veeti sisse kõige enam rukist - 98.881.260 marga eest ja kaeru - 89.747.230. Järgmisel kohal on õlikoogid - 43.586.310 marga eest. Need kolm ainet kokku annavad üle 90% toidu- ja maitseainete sisseveo üldsummast. Ehk küll selle sisseveo peale mõjus meie mineva aastane viljasaak, aga siiski peame tunnustama, et siin midagi ebaloosulist ei ole, sest karjakaasvatuse arenemine Eestis nõuab tingimata loomatoidu sissevedu Venemaalt ja nihutab teisele plaanile teraviljakasvatuse meie põllumajanduses. Just sellest ripub ära meie majandusline arenemine, kui korda läheb seda võimalust ära tarvitada, et kallivääratustlike karjasaaduste väljavedu Lääne-Euroopa turgudele suurendada. Uue suurema sisseveo artiklina esinevad tänavu s e e m n e d ja nimelt linaseemned, mis on läinud osalt tooresaines meie värnitsatööstusele. Sellel nähtusel on põhimõtteline tähtsus ja nimelt tuleb meil selles sihis organiseerida, et ümbertöötada Venemaa tooresaineid saadusteks Lääne-Euroopa turgude tarvis. Siin on tegemist esimese nähtusega sellel alal ja võime tunnustada, et niisuguste ainete sisseveo arenemine vastab meie majandusliste huvidele.

*) Selles rühmas on tera- ja jahvatud vill, kartul, loomatoidud, karjasaadused kala- ja kalakaup, piiritus, joogid jne.

Väga huvitav on, et Venemaa 1922 oma sissevedu Eestisse algas nafta produktidega (petrooleum, nafta, määrdeõlid jne.), aga siin tuli võistelda vastavate Ameerika produktidega mis sünnitas nähtavaid raskusi. Kõige vähemalt toodi 1923 Eestisse sisse ainult petrooleumi mujalt kaks korda enam kui Venemaalt kõiki naftaproduktisid kokku.*)

Üldiselt võib tunnistada, et Eesti-Vene loomuliku majanduslike vahekorra restaureerimine on alanud ja selle edu oleneb Venemaa võimest Eesti turul teiste maadega võistelda.

Meie väljavedu Venemaale iseloomustavad statistilised andmed järgmiselt:

	1922	1923	1924 (3 k.)
Toidu- ja maitseained . . .	588.614.089	2.320.250	439.720
Elusloomad . . .	2.552.500	1.336.380	92 000
Saadused loomariigist . . .	50.520.500	106.940	—
Elustaimed ja seemned . . .	3.205.000	—	—
Puu- ja puutööstuse saadused . . .	18.668.650	450	—
Paber ja trükitööd . . .	535.727.099	368.658.020	83.431.030
Tekstiilkaubad . . .	3.938.350	1.836.000	—
Metallid ja metallkaubad . . .	4.414.721	231.420	200.000
Sõidu-, veoriistad, masinad töönoud ja n. osad . . .	7.867.140	2.932.080	50.000
Kivid, mullad ja m saadused . . .	651.000	65.640	—
Põlevkivi, söed, õlid, rasvad vaigud ja n. saadused . . .	12.536.864	5.780	—
Keemiaained ja saadused . . .	3.189.697	2.443.370	10 000
Muud kaubad . . .	3.216.900	1.240	—
Kokku . . .	1.235.122.560	380 948.560	84 224 050

1922. aastal, kui Venemaa algas „nepi“ ajajärku ja oma tootmisega ei võimaldanud kõiki tarvidusi rahuldada, oli meie väljavedu Venemaale kaunis elav. Nii pea kui 1923. aastal majandusline seisukord Venemaal natuke paranes, hakkas meie väljavedu vähenema ja see tendents jätkub tänava aasta ning asi on nii kaugele jõudnud, et ainult paberi väljavedu on oma

*) 1923. a. veeti Eestisse sisse petrooleumi 110.000.000 margat eest.

endist seisukohta hoida suutnud, kuna teiste ainete väljavedu on tegelikult nulli peale langenud. Selle juure võib veel tähendada, et 1922 väljavedu Venemaale oli 25,7% üldisest väljaveost Eestist ja 1923. aastal 6,6%. Ilma liialduseta tuleb tunnistada, et meie Vene turu kaotanud ja ennesõjaegse majanduslike vahekorrad restaureerimisest ei või juttugi olla. Sellel on väga tõsine mõju Eesti majanduslike elu peale ja kõik abinõud tulevad tarvitusele võtta, et seisukorda parandada.

Venemaa majanduse nurgakivi on praegilise põllumajanduse saaduste ja tooresainete väljavedu. Sellepärast on Vene kaubanduspoliitika peaülesanne vanade turgude tagasi võitmine ja uute turgude leidmine. Selle ülesande täitmine ei ole mitte kerge, sest viimase kümne aasta jooksul, kui Venemaa side ilmaturuga oli katkestatud, on üldine seisukord tõsiselt muutunud. Et seda puudujääki katta, mis Venemaa kõrvaldamisega ilmaturul tekkis, suurendas Ameerika oma külvipinda, algasid Inglise asumaad ja Argentiina arendama karjasaaduste väljavedu jne. Ühe sõnaga, kui Venemaa jälle oma saadustega turule ilmus, siis selgus, et kõik kohad on konkurentide käes. Mõni on Venemaa tooresainete väljavedu teostanud niisugustes piirides, et sellel tõsist mõju ilmaturu hindade ja nõudmiste rahuldamise peale ei ole olnud. Lähemal ajal võib oodata, et Venemaa väljavedu kiirelt kasvab ja võib oletada, et kaugel ei ole aeg, kui selle ehk teise Venemaa saaduse ületootmine ilmaturul on tõsine rohkus ja et ostjaid leida, tuleb järjekindlalt võistelda teiste maade saadustega. Sellel alal on juba esimesed hoiatused olemas. Näit. tubaka ületootmisega peame juba arvestama ja selle tõttu on võimata Vene tubakale niisuguse hindadega ostjaid leida, mis valmistuskulud kataks. Järeldus on see, et tänava aasta tubakakasvatuse maa ala Venemaal ei suurenenud ja et nende saaduste müük suurte raskustega ühendatud on.

Kuidas see võistlus ilmaturul väljakujuneb on teadmata, aga see on selge, et Balti riikide turgude valdamiseks saab Venemaa kõik tegema. Nagu statistilised andmed näitavad on Eesti turu valdamise edu märgata ja et see kindlustab meie majanduslike sidemeid Venemaga, siis võime selle kui soovitava nähtuse peale vaadata. Selle juures tuleb alla kriipsutada, et see hulk tooresaineid mis 1923. aastal Venemaalt Eestisse toodi, vastab vaevalt $\frac{1}{5}$ sel-

lest, mis meie turule mahutada võib. Põõrame veel kord statistiliste andmete poole. 1923. aastal vedasime sisse tera- ja jahvatud vilja; kartulid ja loomatoitu 1.059.607.800 marga eest, sellest Venemaalt 390.045.280 marga eest ehk ligi 30% üldsummast. Sel ajal vedasime sisse samu aineid Ühisriikidest 264.376.090 marga eest ja Saksamaalt, mis suuremalt jaolt olid Ameerika saadused 294.343.120 marga eest. Kui veel arvesse võtta neid Ameerika saadusi, mis üle Inglismaa, Hollandi, Danzigi jne. tulid, mille asemel oleks võinud tarvitada vastavaid Vene saadusi, siis oletan mina, et 1923. aastal neid Venemaa aineid oleks mahtunud Eesti turule kuni 900.000.000 marga eest. Kõiki teisi toiduaineid oli mineval aastal sisse toodud 1.209.242.720 marga eest ja nendest ainult 780.210 marga eest ehk 0.06% Venemaalt. — Suhkrutööstus Ukrainas on nii kaugele jõudnud, et suhkru eksport Venemaalt on kõige lähema tuleviku küsimus, ja seda ainet tarvitab Eesti umbes 700.000.000 marga eest aastas. Tubakat tarvitame aastas üle 100.000.000 marga eest, jookisid 10.000.000 m. eest jne. Võime oletada, et Venemaa Eesti turule sellel alal kuni Mrk. 800.000.000 eest võib kaupasi mahutada. Kui siia juurde lisame, et nafta produkti Eesti tarvitab aastas Mrk. 200.000.000 ja teisi kaupasi (puu, puutööstuse saaduseid, seemneid, nahkasid jne.) veel Mrk. 100.000.000, siis võib arvata et juba nüüd Venemaa võib oma kaupasi mahutada kuni Mrk. 2.000.000.000 eest. Sealjuures on arvesse võtmata jäänud Vene tööstussaaduste sisseveo võimalused Eestisse, niisama ka Vene tooresainete tarvitus Eesti tööstuses, ehk küll viimases asjas värnitsatööstuses on algus tehtud ja kõigiti oleks tarvis neid ettevõtteid toetada, mis selles kavatsevad tegutseda.

Kui heatahtlikule seisukohale asuda Venemaalt sisseveo suhtes, siis ainult järgmistel tingimistel: 1) Vene kaubad peavad vastama turu nõuetele (hind, kauba sihiline väärtus jne.) 2) Vene valitsusel tuleks oma väbiskaubanduse monopoli teostamise juures Eesti turu huvisid arvesse võtta ja teatavates piirides Eesti saaduste sissevedu Venemaale võimaldada. Vaatamata sisseveokeelu peale, mis terve rea saaduste kohta maksev, kavatsetakse käesoleval aastal Venemaale sisseveda 400.000.000 kuld rubla väärtuses kaupasad, missuguses nimekirjas ka niisugused saadused leiduvad, mida meie anda võiksime. Tuleb tähele panna, et tihti keelatud kaupasi sisse las-

takse, kui seda erakorraline siseturu olukord nõuab, nagu hiljuti looma lihaga oli. Loomulikult tekib küsimus, missuguste saaduste arvel võiks meie väljavedu Venemaale tõusta? Analiseerides statistilisi andmeid, võime selgeks teha, mida Venemaa senini välisturgudelt tarvitanud on. Kuid sellest üksi ei jätaku. Jälgides Venemaa majanduselu arenemiskäiku, peab ka võimalikult kõiki tulevikuvõimalusi ette nägema.

Üksikasjaliselt neid siin arutama ei hakka, toon ainult paar näitust. Tallinna kilud on üle Venemaa tuntud, aga mineval aastal veeti Eestist Venemaale kalakaupa ainult 3640 marga eest, ehk küll soolatud kalade sissevedu keelatud ei olnud. Tekib küsimus, kas kasutati kõiki abinõusid, et kilude sissevedu Venemaale võimaldada? Kahtlen väga, et siin jaatavalt vastata võidakse. Igatahes leidsin mineval aastal Moskva magasiinis Tallinna kilu, mis Lätimaal oli valmistatud!! Kommentaari siin tarvis ei ole! Vaatame nüüd, mida tulevikult oodata võiks. Leningrad, kui ainus Venemaa sadama linn Balti merel, töötab kujuneda elavaks kaubanduslikseks keskpunktiks, kus väljamaalased sunnitud on mitmesuguseid ainesid asutama. Arusaadav, et seal värskete toiduainete juurevedu lähemal ajal päevakorraks tekib. Omal ajal varustas Eesti Leningradi rõõsa piimaga, oleks loomulik selleks jälle võimalusi otsida. Tekib jälle küsimus, kas selleks midagi tehtud on? Siin võime otsekohe eitava vastuse anda. Meie ärimed, kes sellest asjast huvitatud on, ootavad kunni venelased selle küsimuse lahendamiseks Tallinna tulevad, kuna soomlastel minu teada juba vastavad läbirääkimised käimas on.

Eelpool toodud andmed on vist küll selgitanud, et nüüdne seisukord meie majanduslikele huvidele ei vasta. Oleks aeg arusaamisele jõuda et nõnda asju ajada, kui meie seda senini oleme teinud, ei või. Oleks tarvis tõsise arvustuse alla võtta meie riiklike asutuste ja ärimedeste kaubandusline tegevus Venemaal ja selgeks teha, mis põhjusel mitmed ettevõtted sellel alal äpardanud on, ning kindel tegevuskava väljatöötada, kus ära määratud oleks riigi ja eraalgatuse ülesanded ja nende teostamise viis.

Riik maksustab kaubandust ja tööstust, järjelikult on nende tegevusalade esitajatel õigus, tarvilist abi riigiasutuste poolt nõuda. Tegelikult aga on Vene kaubanduse suhtes peaaegu kõik eraalgatuse oladele veeretatud, ja riik omalt poolt ei ole mitte ühte

kasulikkumomenti ära tarvitamist meie majandusliste sidemete kindlustamiseks. Nähtavasti ei olegi tõsiselt arvesse võetud, et need põhimõtted, mille järele kohane oleks juhtida kaubanduspoliitikat, kesk- ja

Lääne-Euroopa turgudel, ei kõlba Vene kaubanduse tarvis. Erakorraline olukord nõuab paenduvat kaubanduspoliitikat ja selle loomiseks ei ole meie riigimeestel tarvilist osavust olnud.

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

16-23. maini on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe

31 vag. paberit, kaal 386,4 tonni ja 1 vag. viljakaitse uksi (raudtee laadimise materjaal).

2. Transiitkaupe.

2 vagunit voolumõõtjaid, kaal 23,7 tonni; 2 vag. aniliinvärve, kaal 26,1 tonni; 1 vag. elektrilampe, kaal 7,2 tonni; 16 vag. puuvilla, kaal 194,1 tonni; 29 vag. segakaupa, kaal 216,3 tonni; 12 vag. garpiust, kaal 173,4 tonni; 2 vag. tsinkplekki, kaal 25,4 tonni; 5 vag. võitõnni laude, kaal 60,6 tonni; 26 vag. heeringaid, kaal 422,3 tonni; 1 vag. koorelahutajaid, kaal 7,1 tonni; 1 vag. keemilisi aineid, kaal 12,0 tonni; 2 vag. nashdaki, kaal 32,5 tonni; 5 vag. kopra arstirohtu, kaal 38,9 tonni; 1 vag. arstirohtusi, kaal 15,6 tonni; 2 vag. masinaid, kaal 18,4 tonni; 4 vag. tsinkvalget, kaal 49,9 tonni; 1 vag. masinaosasi, kaal 7,0 tonni ja 2 vag. bukspuust tündriosasi, kaal 25,4 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

10. vag. linu, kaal 89,9 tonni; 1 vag. odre, kaal 16,3 tonni; 2 vag. asbesti, kaal 29,1 tonni; 3 vag. takku, kaal 16,1 tonni; 3 vag. loomakooke, kaal 49,2 tonni; 92 vag. rukist, kaal 1622,8 tonni; 1 vag. segakaupa, kaal 2,1 tonni; 5 tsisterni petroleumi, kaal 61,6 tonni ja 26 vagunit tatra tange, kaal 399,2 tonni.

23-31. maini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

49 vag. paberit, kaal 656,6 tonni.

2. Transiitkaupe.

6 vag. segakaupa, kaal 30,2 tonni; 23 vag. heeringaid, kaal 357,3 tonni; 9 vag. kakaot, kaal 124,3 tonni; 2 vag. torusi ja kallaosasi, kaal 20,9 tonni; 1 vag. pliatsisi, kaal 10,7 tonni; 2 vag. parafiini, kaal 31,9 tonni; 7 vag. viljaniidu masinaid, kaal 87,2 tonni; 11 vag. bukspuust tündriosasi, kaal 113,8 t;

1 vag. tsinki, kaal 15,0 tonni ja 1 vag. aniliinvärve, kaal 15,9 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu tulnud:

333 vag. rukist, kaal 5180,9 tonni; 49 vag. tatraid, kaal 710,1 tonni; 43 vag. loomatoidu kooke, kaal 208,7 tonni; 7 vag. takke, kaal 33,1 tonni; 13 vag. linu, kaal 117,0 tonni; 5 vag. linatõstuse jäätiseid, kaal 34,2 tonni; 19 tsisterni petroleumi, kaal 205,0 tonni; 1 vag. loomanahke, kaal 4,7 tonni; 1 tsistern masinaõli, kaal 13,2 tonni; 1 vag. sigureid, kaal 13,0 tonni; 12 vag. odre, kaal 193,8 tonni; 4 tsisterni naftat, kaal 48,2 tonni; 2 vag. võid, kaal 20,1 tonni; 1 vag. lääitse, kaal 16,0 tonni; 1 vag. erineid, kaal 15,5 tonni ja 1 vag. räbalaid, kaal 7,3 tonni.

1-8. juunini on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe

16 vagunit paberit, kaal 213,9 tonni ja 3 vagunit viljakaitse uksi (raudtee laadimise materjaal).

2. Transiitkaupe.

4 vagunit segakaupa, kaal 16,2 tonni; 5 vag. tündrilaudu, kaal 48,9 tonni; 2 vag. aniliinvärve, kaal 25,1 tonni; 1 vag. majakraami, kaal 2,9 tonni; 11 vag. heeringaid, kaal 174,1 tonni; 5 vag. kallaosasi, kaal 76,9 tonni; 3 vag. võitündriosasi, kaal 29,2 tonni; 3 vag. koorelahutajaid, kaal 30,1 tonni; 3 platvormi masinaosadega, kaal 35,7 tonni ja 2 vag. parafiini, kaal 30,0 tonni.

Sama aja jooksul on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud:

349 vag. rukist, kaal 5836,3 tonni; 3 vag. loomatoidu kooke, kaal 48,8 tonni; 18 vag. odre, kaal 344,1 tonni; 3 tsisterni petroleumi, kaal 37,2 tonni; 5 vag. takku, kaal 54,7 tonni; 3 vag. räbalaid, kaal 21,2 tonni; 13 vag. linu, kaal 138,0 tonni; 1 vag. looma nahku, kaal 3,5 tonni; 17 vag. tatraid, kaal 301,1 tonni; 12 vag. võid, kaal 132,8 tonni; 3 vag. asbesti, kaal 30,0 tonni, 1 vag. erineid, kaal 16,4 tonni; 2 tsisterni naftaõli, kaal 26,6 tonni; 2 vag. oravanahku, kaal 8,7 tonni ja 1 vag. kaeru, kaal 15,6 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

16-23. maini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

1 vagun 8 hobusega; 5 kohta majakraami, kaal 3891 klgr.; 9 kasti „Pain normal“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 5712 klgr.; 1 saadetus värsket kala, kaal 4000 klgr.; 2 saadetus puuvilla riidet, kaal 1209 klgr.; 13 vag. tsementi, kaal 205,8 tonni ja 4 saadest segakaupa, kaal 3667 klgr.

Sama aja jooksul on raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaalt Eestisse tulnud:

1 vag. suhkurt, kaal 15,6 tonni; 2 saadest põllu-tööriistu, kaal 3161 klgr.; 1 vag. erineid, kaal 15,0 tonni; 14 kohta kirjutuspaperit, kaal 1466 klgr. 1 tsistern petroleumi, kaal 14,9 tonni; 1 vagun vedru-akkeid, kaal 2280 klgr.; 1 vag. sibulaid, kaal 10,0 tonni; 4 kohta elus viljapuid, kaal 420 klgr.; 1 vag. paklaid, kaal 5111 klgr.; 1 vag. raudkaupa, kaal 5,7 tonni; 1 saadetus sinepit kaal 2024 klgr.; 7 vag. kaeru, kaal 103,1 tonni ja 5 saadest segakaupa, kaal 3727 klgr.

23–31. maini on raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

30 vag. tsementi, kaal 483,8 tonni; 1 platvorm laudu, kaal 5,1 tonni; 2 kasti Tartu „Pain Normal“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 1645 klgr.; 2 vag. 23 elus sarvloomaga ja 2 vasikaga; 1 vag. kartulaid kaal 4,1 tonni; 1 saadetus Tartu vabriku telefoni aparate, kaal 884 klgr.; 1 saadetus vaskkaupa, kaal 1986 klgr.; 1 platvorm aurukalla osadega, kaal 9,9 tonni; 1 vag. vasikanahke, kaal 3,2 tonni; (1 vag kahe surnuga) ja 4 saadest segakaupa, kaal 4587 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

13 vag. kaeru, kaal 199,9 tonni; 3 vag. nahku, kaal 12,9 tonni; 1 saadetus põllutööriistu, kaal 858 klgr.; 1 vag. kirjutuspaperit, kaal 7,3 tonni; 1 kino-aparaat, kaal 180 klgr.; 3 vag. suhkurt, kaal 46,9 t.; 3 saadest pudukaupa, kaal 40,3 klgr.; 1 koht tuulamise masinaid, kaal 293 klgr.; 3 vag. heeringaid, kaal 36,1 tonni; 1 vag. odre, kaal 15,1 tonni; 2 vag. linaseemneid, kaal 29,7 tonni; 1 saadetus raudkaupa, kaal 1450 klgr.; 1 tsistern bensliini, kaal 9,8 tonni; 1 saadetus väljatöötatud nahku, kaal 132 klgr.; 6 vag. segakaupa 21,3 tonni ja 1 vag. graniitkive, kaal 2180 klgr.

1–8. juunini on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

19 vag. tsementi, kaal 302,1 tonni; 1 vag. 25 elus seaga, 1 vagun 12 elus sarvloomaga; 2 kasti Tartu „Pain Normal“ vabriku küpsetatud leiba, kaal 1170 klgr.; 1 saadetus hobusejõhve, kaal 460 klgr.; 2 vag. värskeid kalu, kaal 9,0 tonni; 2 saadest pudukaupa, kaal 1175 klgr.; 2 vag. vasikanahku, kaal 7,6 tonni ja 2 vagunit segakaupa, kaal 3,1 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Eestisse tulnud:

1 vagun suhkurt, kaal 15,9 tonni; 1 vag. heeringaid, kaal 11,7 tonni; 1 vag. rauda, kaal 16,4 tonni; 1 saadetus majakraami, kaal 331 klgr.; 1 saadetus muusikariistu, kaal 1,8 klgr.; 2 tsisterni bensliini, kaal 23,4 tonni; 1 saadetus graniitkive, kaal 2180 klgr.; 1 vag. takke, kaal 5,0 tonni; 1 saadetus nahka, kaal 252 klgr.; 1 vag. vedruakkeid, kaal 1,8 tonni; 1 saadetus tuulamismasinaid, kaal 550 klgr.; 2 vag. klaaskaupa, kaal 6,1 tonni; 1 saadetus pudukaupa, kaal

833 klgr.; 1 vag. riidet, kaal 16,9 tonni; 2 saadest raudkaupa, kaal 2670 klgr. ja 8 vag. segakaupa, kaal 37,4 tonni.

Ametlikud teated kaubandustööstus-ministeeriumilt.

Läti.

Välisvaluuta turg. „Jaunakas Sinas“ 27. juunil; Välisvaluuta pakkumised kohalikul rahaturul on pea-aegu täielikult lõppenud. Nõudmised valuuta järele selle vastu, on elavad. Nädala jooksul on valuuta tagavarad Läti pangas vähenenud umbes 1,4 miljoni lati võrra. Põhjuseks sellele on läinud aasta ebasoodus viljasaak, mille tagajärjed nüüd avalikuks tulevad. Teatavat osa etendab ka laialdane laenude poliitika. Diskonto ja teiste laenude kogusumma on mõõdunud sätisest saadik kuni juunini kasvanud 29 pealt 68 miljoni ls. peale. Kahilemata on pool, kui mitte rohkem, neist laenudest ära voolanud sisseostuks väljamaale. Suurimaks valuuta kahanemise põhjuseks on Eesti raskused, mis Läti peale mõju jäitavad, sest Eesti firmad ja börsi spekulandid ostavad kõvendatud korras siinsel turul välisvaluutat. Kuulmist mõõda olevat paari päeva jooksul Lätist umbes 1 miljon dollarist väljaveetud. Valuuta väljavedu ei mõtle piirata ei rahaministeerium, ega ka Läti pank, sest valitseb arvamine, et olud suve teisel poolel paranevad

Vene kanamunad ja või. „Jaunakas Sinas“ 27. juunil: Riigi hakkavad Venest suuremad kanamunade saadetused jõudma, mis siin sorteeritakse, pakitakse ja saadetakse edasi Ida-Euroopasse. Läbi-rääkimisi on peetud ka Siberi või transiitveo asjus, kuid estoisa lähevad saadetused põhjaraudteed mõõda Petrograd, nii et Venel suvekuudel jäävaguinute kasutamise ära langeb. Või transiitvedu oodatakse sügisel. Läbi Läti tahab nõukogude Vene seda kaupa sellepärast transiteerida, et see odavam tuleb.

Seisukord rahaturul. „Jaunakas Sinas“ kirjutab 8. juulil: Ajalehtedes on ilmunud teated, otsekui olla kulla ja välisvaluuta tagavarad Läti pangas viimasel ajal tuntavalt vähenenud. Ühenduses sellega on kaupmeeste ja rahameeste ringkondades teatav kartus maad võtnud, et kas sarnane valuuta tagavarade vähenemine mitte Läti rahakursi kriisi ei sünnita. Selle küsimuse kohta teatatakse meile:

Kartused meie kulla ja välisvaluuta vähenemise kohta Läti pangas ja meie rahakriisi üle on täitsa põhjendamatud. Meie paberraha emissiooni kindlustus kullaga on seesugune, nagu ta olema peab. Meie oleme igatpidi rahul praeguse seisukorraga. Mis puutub välisvaluuta äravoolusse Läti panga tagavararadest, siis on see selgetav panga praeguse poliitikaga. Viimase 6 kuu jooksul kasvasid diskonto ja laenude summad Läti pangas 28 milj. latist kuni 68 miljoni latini. Ühes sellega avanes meie kaupmeestel võimalus arendada impordi. Läti panga krediitidega laiendasid kaupmehed oma ettevõtteid ja töösturid töid välismaadest kaunis suure hulga tooresaineid ja poolvabrikaate. Sellepärast kasvasid ka nõudmised välisvaluuta järele. Samuti ei annud ka mõõdunud aasta viljaikaldus võimalust ainult oma-maa saadustega läbi ajada. Veel välismaadest suurel hulgal viljaseemet, jõutoitu ja väetisaineid. Teadagi, lasus see kõik kaubanduse bilansil ja sissevedu oli suurem väljaveost. Tänavune väliskauban-

dus on vähe vaikum ja metsatöösturid ebasoodsate hindade tõttu metsaturul tagasihoidlikumad. See takistab välisvaluuta juurdevoolu ja loomulik on, et ta selle tagajärjel Läti pangas pisut vähenema pidi. Pääle selle said meie metsatöösturid väljamaalt rahalist avanssi, mida nüüd kafta tuleb. Edasi on meie linad peaaegu müüdnud ja tagavara ainult ligi 2000 tonni suur. Ka meie eksportivõid väljavedu oli viljakalduse tõttu soiku jäämas. Kuid kaubandusbilansi ei või lugeda mõõduandvaks teguriks, et otsustada, kas sarnane nähtus on hädaohtlik. Majanduslises raskest kriisi ajast oleme üle jõudnud. Kui oleks võimalik konstateerida meie maksubilansi, (sest kaubandusbilans on ainult üks teatav tüli sellest), siis tuleksime teisele arvamisele. Võin julgelt tõendada, et meie maksubilans on meil soodne ja aktiivne. Võiksid tekkida teatavad ülemineku momendid, millest meie kergesti üle saanud oleme. Sel suvel kerkisid meie bilansile mõned ebasoodsused, mis said põhjuseks teatavatele nähtustele. Ei ole saladus, et mõnedes Riia ettevõtetes seisid hoiul Saksa kapitalid. Kuid ühes krediidid ja rahapuudusega Saksamaal said need kapitalid Lätist äraviidud. Ühtlasi eemaldas ka Nõukogude Vene kõik omad valuuta rahasummad kohalikkudest pankadest ja andis nad Prantsuse pankadesse hoiule, et sel kombel edendada läbirääkimiste käiku Prantsusmaaga. Venel olid Läti pankades suured välisvaluuta tagavarad, mis nüüd neis puuduvad. Kõik need asjaolud sünnitasid kulla ja välisvaluuta tagavarade vähenemist Läti pangas. Nüüd oleme asunud samme meie välisvaluuta tagavarade kahanemise vastu.

Edaspidi piirab Läti pank laenu ja saab uute krediidide suhtes tagasihoidlikum olema, kui tänini, kuna vanu endistes piirides alalhoiab. Tahetakse kitsendada krediidid sarnase sisseveokaubale, mis hädatarvilik ei ole. Ka masinate jaoks ei anta krediidid. Välisvaluuta sissevoolu võib uuesti oodata, sest meie metsatöösturid tahavad saada suuremal hulgal metsamaterjali väljamaale. Ühes sellega paraneksid kõik välisvaluuta tagavaradesse tekkinud lõhed. Meie välisvaluuta ja kulla tagavarade vastavus meie emissiooni reservide vastu on niivõrd suur, et võrdlemisi väikene vähenemine ei avalda mingit mõju. Rahakursi kriisist ei või juftugi olla. Meie kulla tagavarad on 2 milj. latit suured, välisvaluuta — 45 miljoni latit. Kui juurdearvata veel pool vekslite kogust — 17 miljoni ls., saame ühtekokku 83 miljoni ls. Selle vastu on meie emissioon — 28.800.000 ls., s. o. kaetud ja kindlustatud kulla ja välisvaluutaga rohkem kui 220% võrdselt. See annab kõigeparema tunnistuse, et kõik kartused meie rahalise seisukorra võimaliku halvenemise kohta on täitsa põhjendamatud.

Rootsi.

Rootsi õhulinnid. Kuna kavatsetavast Kristiania-Göteborg-Malmö-Kopenhageni õhulinist garantii ja raha puudusel midagi välja ei tulnud, on, alates 1. juulist, Malmö-Hamburgi-Amsterdami-Rotterdam liin omelt tegevust alustanud. Ühendust peetakse 2 lennukiga üks kord päevas. Peale nimetatud liini on Malmö veel õhuühendus Kopenhageniga, mille tegevus esialgu, nagu teatakse, õige elav on olnud. Stockholmi-Helsingi liinil on juuni jooksul 94 reisi- ja olnud ning on esialgu kavatsetud sõiduplaanist kinnihoida suudetud.

Teated ettevõtete tegevusest.

Põhja Paberi- ja Puupapi vabr. a/s. Senini on Eestis olemas ainult mõni üksik avalikult aruandev ettevõte, mis tarvilikuks peab aruande kaudu laiemalt ringkondi oma tegevusega tutvustada. Üks niisugustest on Põhja paberi ja puupapi vabrik, mille aruanne läinud aasta eeskujul ka käesoleval aastal õige täieliku ülevalte annab kogu ettevõtte tegevusest.

Ka käesoleval aastal on ettevõtte olnud veel ümberehituse ajajärgus. Lõpetatud on uus katlamaja Tallinnas, paberimasina nr. 1 ümberehitus ja uus kalandri saal. Vabrik on saanud laiaroopalise raudteega otsetühenduse. Niisama on tehtud ka terve hulk muid täiendusi niihästi Tallinnas kui ka kohalikkudes puumasse vabrikutes. Lõpetatud on 3 turbiini à 500 h. j. Jõujaama tamm Linnamäel on 240 meetrit pikk ja ligi 14 meetrit kõrge.

Siiski loeb aruanne veel terve hulga ülesandeid ära, mis ettevõtte ümberehituste alal käesoleval aastal läbi tuleb viia. Nendest nimetatakse esimesena kütte sisseseadeid põlevkivi jaoks. Senini kõetakse vabrikut põlevki ja kivisõe seguga. Põlevkivi peale üle minnes tarvitaks vabrik umbes 230 tonni põlevkivi päevas ehk üle 4 milj. puuda aastas ning saaks sel moel üheks kõige suuremaks põlevkivi tarvitajaks Eestis. Sel puhul juhib vabriku juhatus õigusega tähelepanu asjaolu peale, et põlevkivi veokulud Kohtlast Tallinnasse palju kõrgemad tulevad kui põletispuu vedu sama kaugelt, nii et raudteetariff asjata põlevkivi hindu kalliks ajab. Tuleb isäransis silmas pidada, et kui meie tööstus suurejooneliselt põlevkivikütte peale üle läheb, siis põlevkivi vedu Kohtlast massilise iseloomu omandab, mis raudteel palju odavam peaks tulema kui puudevedu üksikutest jaamadest.

Ettevõtte produktisioon käesoleval aastal on olnud 9,2 milj. klgr. tsellulooset, 6,1 milj. klgr. puumasset (1922. a. 5,4 milj. klgr.), 15,0 milj. klgr. paberit (1922 a. 13,7 milj. klgr.). Sellega on vabriku üldproduktisioon 30,3 milj. klgr. 26,4 milj. klgr. vastu 1922. a. ning on suurem kui kunagi enne alates 1913. aastast. Ettevõtte on viimastel aastatel peaarhku pannud puumasse valmistamise peale, mille hulk on kasvanud 1,4 milj. klgr. 1913. a. 6,1 milj. klgr. peale 1923. a., kuna vabrik tselluloose valmistamises veel 1913. a. arvudest maha läheb ja niisama ka paberivalmistuses veel sõjaaegset rekordid (15,1 milj. klgr. 1916. a.) kätte ei ole saanud.

Mis puutub saaduste müügisse, siis on Venemaale saadetud kauba hulk aasta jooksul tuntavalt vähenenud, kuna selle vastu suuremad hulgad kaupa on saadetud teistele väljamaadele, selle hulgas umbes 60 milj. marga eest Põhja-Ameerika Ühisriikidesse. Teiseks tähtsamateks turgudeks olid Inglismaa ja Jaapan. Niisama kasvavad silmanähtavalt vabriku saadused Lõuna-Ameerika riikidesse. Lähemad turud, nagu Läti, Rootsi jne on selle kõrval hoopis vähema tähtsusega. Suurte jaotuste järele saatis vabrik paberit välja.

	1923	1922
	(tuh. kilogrammides)	
Venemaale	7.609	11.082
Muudele välismaadele	4.952	1.083
Sisemaale	954	1.028
Kokku	13.515	13.193

Selle järele on vabrik Venemaal kaotatud furu täielikult välismaal leidnud ja läinud aastal veel rohkem eksporteerinud kui eelmisel. Vabriku üldine paberi müük oli väljamaal 356,9 milj. Eesti marka ehk ümarguselt 1 milj. dollarit, Eestisse 26,5 milj. Eesti marka ehk 6,8% kogu paberi müügist.

Aruanne lõpetab lubadusega, et käesoleva aasta produktsioon 40 miljoni kilogrammini tõuseb.

Ettevõtte rahalise seisukorra kohta annab ülevaate alljärgnev kokkuvõtte kahe viimase aasta bilansidest:

Aktiva	1923	1922
Maa, hooned, masinad	505,8	247,8
Muud sisseaadad	71,0	1,4
Valmis ja poolvalmis saadused ning tooresmaterjal	284,3	241,0
Kassa, vekslid väärt.	21,5	5,8
Debitorid	112,0	53,3
Passiva		
Põhikapitaal	200,0	22,5
Tagavarakapitaal	93,8	5,1
Kustutused	11,1	5,1
Kreditoorid	515,6	449,4
Väljamaa vekslid	77,9	—
Kasu 1922/23 ja väljav. divid. 1914/22	95,1	66,1
Bilans	994,5	549,2

Ettevõtte puhaskasu läinud aasta eest on 43,8 milj. marka, millest endiste aastate eeskujul 12% dividendi makstakse. 43,2 milj. m. on määratud kustutuseks ja 25,4 milj. marka on järgmise aasta kasu arvele kantud. Ehk küll ettevõtte Bilans meie oludes eeskujulik on, peab juhatuse siiski tarvilikuks uuesti kapitaal suurendamisele asuda. Selleks kavatakse välja lasta uusi aktsiaid Mk. 50, milj. eest kursiga 410%, mis Eestile uut kapitaal 205 milj. marga eest juure tooks.

Ärikalender.

26. juulil.

Tallinna keemiatahas Richard Mayer", aktsionäride peakoosolek kell 1 päeval Eesti-Prantsuse Panga ruumes, Pikk tän. 11. O/ü Estonia Eksportapamad, peakoosolek kell 3 p. l. P. K. „Estonia“ ruumides, Jaani tän. 6.

28. juulil.

A/s. Eesti-Prantsus Pank, korraline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, Pikk tän. 11.

Tähtsamad kinnisvara oksjonid.

1. septembril s. a. kell 10 homm. Tartus, Tartu-Võru rahukogu kohtusaalis: Alide Kalli, Jaan-August Kalli, Eduard Kalli, Mari Tarto (esimese mehe järele Kalli) ja Mehka Kehrmanni päralt olev kinnisvara,

mis koos seisab Vaiga (enne Võru) maakonnas, Taheva vallas olevast Ala-Kalli krep. nr. 281 talust ja mis on müügile hinnatud 500.000 m. peale.

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Jüri Teiv ja Anette Teiv, sünd. Vilmann; Johannes Kasfeldt ja Elise Kasfeldt, sünd. Rimmelt; Evald Langeberg ja Sigrid Langeberg sünd. Laurits; August Rives ja Klaudia Rives, sünd. Lohascheva. (R. T. 89-1924). Ferdinand Miit ja Agnes Miit, sünd. Kurme; Viktor Tõnisson ja Lili Muna; Richard Silberg ja Alide Silberg, sünd. Lauk (R. T. nr. 90/91-1924).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (lääroopalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsarööplisel liinidel) kaube laaditud järgmisel määral (vagonid):

	17-23. mai	23-31. mai	31. mai - 7. juuni	7-14. juuni	14-21. juuni	21-29. juuni
Teravilja ja jahu . . .	196	217	117	43	71	19
Kartulid . . .	64	53	43	23	47	28
Elusloomi . . .	99	86	83	43	98	49
Linu . . .	33	21	17	17	4	11
Põletispuid . . .	201	196	203	58	124	93
Muud metsamaterjal . . .	412	506	574	348	561	567
Põlevkivi . . .	106	93	82	26	68	125
Muud era-kaupa . . .	1211	1096	1296	795	1106	893
Kokku . . .	2322	2268	2415	1353	2079	1786
Raudtee veod . . .	301	426	242	125	330	228
Kokku laaditud . . .	2623	2694	2657	1478	2409	2014

Tallinna lääroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	15-22. mai	22-31. mai	1-7. juuni	8-14. juuni	14-21. juuni	21-30. juuni
Teravilja ja jahu . . .	1	4	5	8	4	9
Kartulid . . .	58	16	14	12	26	29
Põletispuid . . .	171	428	378	276	153	211
Metsamaterjal . . .	115	475	213	161	303	429
Linu ja takku . . .	17	82	24	17	19	10
Muud erakaubad . . .	60	204	112	58	160	122
Põlevkivi . . .	58	213	43	23	11	31
Kokku . . .	480	1422	789	555	676	841

Tallinna börs kursisedel

		14. VII.	15. VII.	16. VII.	17. VII.	18. VII.
1 dollar	Ostjad	410,—	410,—	414,—	414,—	414,—
	Müüjad	414,—	414,—	—	415,—	415,—
	Tehtud	414,—	—	—	415,—	415,—
1 naelsterling	Ostjad	1801	1805	1810	1810	1810
	Müüjad	1811	1815	—	1815	1815
	Tehtud	1811	1815	—	1815	1815
1 biljon Saksa r. mk.	Ostjad	98,50	98,50	99,50	98,50	98,75
	Müüjad	99,50	99,50	—	99,50	99,75
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	1024	1025	1037	1015	1024
	Müüjad	1039	1040	—	1040	1039
	Tehtud	—	—	—	1040	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.950	10.950	11.040	10.975	10.975
	Müüjad	11.050	11.050	—	11.075	11.075
	Tehtud	11.050	—	—	11.075	—
100 Daani krooni	Ostjad	6575	6600	6725	6650	6650
	Müüjad	6675	6700	—	6750	6750
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2100	2150	2180	2130	2110
	Müüjad	2160	2200	—	2180	2160
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	15.575	15.625	15.625	15.650	15.650
	Müüjad	15.675	15.725	—	15.750	15.750
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Lat	Ostjad	78,25	78,37,5	79,87,5	78,40	78,40
	Müüjad	79,75	79,87,5	—	79,90	79,87,5
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1200	1210	1240	1210	1210
	Müüjad	1250	1240	—	1240	1240
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 kuldkroon	Ostjad	—	—	—	—	—
	Müüjad	—	—	—	—	—
	Tehtud	111,—	111,—	111,—	111,25	111,25
100 Itaalia liiri	Ostjad	1740	1765	1805	1760	1760
	Müüjad	1790	1815	—	1810	1810
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	7500	7600	7625	7550	7550
	Müüjad	7575	7675	—	7625	7625
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5450	5500	5600	5550	5525
	Müüjad	5550	5600	—	5650	5625
	Tehtud	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	1850	1900	1925	1875	1875
	Müüjad	1925	1940	—	1925	1925
	Tehtud	—	—	—	—	—
1 Tschervonetz	Ostjad	2100	2100	2185	2100	2100
	Müüjad	2185	2185	—	2190	2190
	Tehtud	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ % basis fr. Tall.	—
Ameerika sort.	pd.	900—960	külvi 98%	pd.
sõre Ameerika	"	980—1000	Takud, Codilla I.	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	—
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	" 56—59
" sõre	"	—	Newcastle	" 54—55
" pehmed, teised sordid	"	—	sepa	" 61—63
Rukki jahud	"	320—	Koks, valu	" 90—
püül	"	420—450	gaasi	" 85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	" 10
Rukis Eesti	"	—	Põlevkivi, II. sort	" 7,5
Vene.	"	295—300	III.	" 5
Kaerad, toidu, Vene	"	285—295	Raud, sordi	" 310—320
seemne, Vene	"	—	talad (T)	" 330—350
Odrad,	"	—	vits	" 440—490
Erned, rohelised, Eesti	"	—	raud plekk	" 500—520
" Hollandi	"	—	" tsingitud	" 780—820
Riis, Burma II.	"	720—740	Teras Inglis.	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—	Saksa	—
piirituse	"	—	nikkel	—
Kartuli tärkliis „Superieur“	"	900—	vedru	" 500—520
Plim, pudelites	ltr.	15	" tööriistade	" 1200—1500
Või, meierei, eksport	n.	130—135	" talla	" —
Või siseturg	"	75—85	Malm	" 240—250
Margarin, väljamaa	"	53—63	Inglistina	" 8300—8800
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2400—2600	Seatina	" 1000—1100
Kaseiin	"	700—900	Vask, plekk punane	" 4500—4900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	14,5—	valge	" 4400—4800
II. s.	"	12—	Tsink-plekk	" 1600
Kakao, Inglis	pd.	—	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	" 730—760
Ameerika	"	1400—1600	Ameerika	" 700—720
Hollandi	"	2400—2600	solaar	" —
Kohvi, Rio, Santos	"	—	Autolien	" 1200—1550
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	—	auto	" —
Mexiko	"	—	Tsilindriõli, Vene	" 825—1050
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Ameerika	" 900—1100
" " Orange Pekoe, Java	"	6000—6400	Põlevkivi õli	" 180—240
" " " Tsellon	"	6800—7200	pigi	" 275
" " " Moning. Hiina	"	4400—5000	Nafta, Vene	" 290—320
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	1025—1035	Ameerika	" 250—
" Poola	"	—	Petrooleum, Vene	" 320—340
" Czechoslovaakia	"	1060—1080	Ameerika	" 320—340
Sirup, kartuli, B 420	"	1000	Bensiin, Vene	" 780—800
" " B 380	"	—	Ameerika	" 780—800
" " Glucose	"	975	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.
Sool, lahtine	"	56—60	Pesusooda	pd.
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Seebikivi 72 ³ / ₄ , Inglis	" 180—
" Shotti Fulls	"	4000—4400	Parafiin 50 ¹ —52 ⁰	" —
" Shotti Mat Full talve püük	"	—	" 120 ⁰ —134 ⁰	" 1160
" " Matties	"	3800—4200	Parkimise ekstrakt	" —
" Norra Sloe	"	—	Väävel, õie 98%	" 400
Liha, sea, I. sort	pd.	1520—1600	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.
" looma, I. sort	"	900—1200	" tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd.
Pekk, eksport. I s.	"	—	" Prantsuse	" 1600
Heinad, aasa	"	—	" tinavalge inglise	" 1600—1680
" " vaguniviisi	"	—	" ooker Prants.	" 310—400
Õlikoogid, linaseemne	"	—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
" palmi	"	230—235	Chile	—
" päevalille	"	295—300	Superfosf. E. T. K. must kukk	"
" soja	"	370—390	(k. 6 pd.) 18—20 ³ / ₄ fr. Tallinn	" 735—750
Nisukliid	"	190—205	" Thomasjahu k.100kg. 17-18 ⁰ / ₄ k.	" 730—745
Rukkikliid.	"	—	" Kaalisool, 30 ⁰ / ₄ , kott 6 pd. frkojaam	" —
Puuvilla riite, Bjas, D. I.	ars.	42,50—49,50	" " 40 ⁰ / ₄	" 995—
" Mitkal, ekstra	"	30—36	" Kainiit 12 ⁰ / ₄ lahtine,	pd.
Lina, Liivi R.	pd.	—	" Vosvoriit, Eesti 6 ⁰ / ₄	" 34—36
" Võru-Petseri	"	—	Paber, rotatsiooni	" 400
" Tartu	"	—		

Tsement, Portland, Port-Kunda	pütt 10 pd. 10 naela	pütt	795
Tsement, Portland, Port-Kunda	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	"	690
"	"	"	—
Kriit, toores	"	pd.	85—100
"	pestud	"	110—130
Asfalt	"	"	150
Tõrv, kivi	"	"	300
"	puu	"	475—500
Lubi	"	"	38—40
"	"	"	—
Gips, tükikides frko Isborsk	"	"	—
"	jahvatatud	"	45
"	krohvimise, loko	"	70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	"	6500
Puumaterjalid, saetud Silikat D/B/B/	"	"	4750
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	"	—
Puumaterjalid	"	"	—
"	IV s.	"	—
"	propsid; 7×7	"	—
"	liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20 ^o /okaski, k. sld.	"	"	—
"	"	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud	pd. I s.	"	4600—4800
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist.	I sort	"	5200—5400
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist.	II sort	"	4400—4800
Toores nahk väikesed ja suured.	"	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	"	5950—6200

		Prahid :	
Lina			
Tallinn	— Stettin	tonn £ 22
"	— Ghent	" £ 27—29
"	— Dundee	" —
"	— Belfast	" —
"	—	" —
"	—	" —
Takud	+	0/0	
Puumaterjalid	D/B/B/		standard
Tallinn	— London	" —
"	— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	" —
"	— Antwerpen	" —
"	— Southampton	" —
"	— Manchester	" —
"	" —
"	" —
Segakaup			tonn
Tallinn	— Stettin	sh. 8—20
"	— London	" —
"	— Stockholm, või	Rk. 10—35
"	" —
"	" —
Kartulid			
Tallinn	" —
"	" —
"	" —
"	" —
"	" —
"	" —

Eesti Mehaaniline Puutööstuse Aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

Valmistab: mööblit, vineer-kartonge, -kohvrid, -koolliranitsaid, -aktimappe, -käsitrumlid, -toolipõhju, -plate-sid, -labidaid jne.

Müügikohad: Tallinnas: Vana Posti tänav nr. 9. Tartus: E. V. Jürgens'i juures, Vana tänav nr. 17. Valgas: P. Saretok'i juures, Moskva tän. nr. 15. Petseris: E. Nassari juures, Kaubareas. Viljandis: R. Eitelberg'i juures. Võrus: J. Kiesleri juures, Tartu tän. nr. 11. Rakveres: Roman Jürgens'i juures. Pärnus: J. D. Ammende juures.